

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
Katedra matematiky,
fyziky a technické výchovy

Doc. PaedDr. Jarmila Honzíková, Ph.D.
Sedláčkova 38, 306 14 Plzeň, ČR, tel. 00420377636500
e-mail: jhonziko@kmt.zcu.cz

Posudek oponenta habilitační práce

Název: Technická neverbální komunikácia

Autor habilitační práce: PaedDr. Viera Tomková, PhD.

Habilitační řízení v oboru 1.1.10 Odborová didaktika

Rozsah habilitační práce: 202 stran včetně příloh

Předložená habilitační práce je obsahově zaměřena na neverbální komunikaci v technickém vzdělávání u žáků základních škol. Základ této neverbální komunikace v technickém vzdělávání tvoří grafická komunikace, což je schopnost komunikovat pomocí grafického zobrazení. Grafická komunikace není ovšem využívána pouze v technické výchově, ale také v ostatních životních oblastech, jakož i v dalších vyučovaných předmětech, proto ji lze považovat za jednu z nejdůležitějších ze sociálních dovedností každého člověka a každá vědecká práce zabývající se oblastí neverbální komunikace na základních školách je velmi cenná a důležitá.

Autorka se ve své práci věnuje nejen vývoji a rozvoji grafické komunikace od útlého věku, ale zároveň i výzkumu jakým způsobem ovlivnila školská reforma úroveň grafických dovedností žáků základní školy. Vzhledem k tomu, že každý člověk využívá grafickou komunikaci po celý život, je pro něho velmi důležité dosáhnout v této oblasti co možná největších dovedností. Význam a aktuálnost předložené práce spočívá právě v zájmu o rozvoj úrovně technické neverbální komunikace a rozvoj grafické komunikace u žáků základních škol. Autorka předložené habilitační práce se touto problematikou dlouhodobě zabývá a výsledky své práce publikuje na domácích i zahraničních konferencích. Předložená habilitační práce je vypracována na základě výsledků autorčiny dlouholeté výzkumné práce v oboru. Autorka do práce vložila mnoho vlastních postřehů, přiblížila své vlastní přístupy k výzkumu v terénu, i k vyhodnocení naměřených dat. Velmi kladně lze hodnotit i využití celoplošného testování žáků v rámci Testování 9 a OECD PISA. Autorce se podařilo na tyto výzkumy navázat a jejich závěry ještě dále rozvinout.

Po obsahové stránce je předložená habilitační práce systematicky členěna, jednotlivé kapitoly jsou výstižné a vhodně doplněny ilustracemi a grafy. V textu je používána správná odborná terminologie.

V první kapitole jsou vysvětleny pojmy verbální a neverbální komunikace a komunikace činem. Vzhledem k tomu, že celá práce je zaměřena na edukační činnost, je zde vysvětlen i termín pedagogická komunikace jako forma lidské komunikace. Pedagogickou komunikaci na základní škole doplňuje zároveň i neverbální komunikace, jako jsou různá schémata, obrazy, technické náčrtky, technické výkresy, symboly, proto není ani tato oblast v předložené práci opomenuta. Velmi výstižně je popsána i oblast rozvoje neverbální komunikace v technickém vzdělávání.

Ve druhé kapitole charakterizuje autorka pojmy grafická komunikace a prostorová představivost. Uvádí zde definice pojmu představa od mnoha autorů domácích i zahraničních. Jsou zde uvedena i velmi odlišná stanoviska jednotlivých autorů k metodám zjišťování úrovně a rozdílů v oblasti představ. Dále se zde autorka zabývá vysvětlením pojmů matematická, geometrická, prostorová a technická představivost.

Zajímavě je zpracována i kapitola o vývoji grafických dovedností v období od narození po skončení školní docházky. Tato kapitola je doplněna obrázky a tabulkami zachycujícími vývoj grafomotorických dovedností u dětí předškolního věku. Zvláštní pozornost je pak věnována dětskému vnímání prostoru, což je považováno za základ pozdější grafické komunikace.

Hlavní část předložené habilitační práce tvoří testování úrovně neverbální komunikace žáků základní školy na Slovensku. Je zde popsán výzkumný vzorek, průběh testování, i ukázky z jednotlivých testovacích úloh. Celé testování bylo zaměřeno na testování vnímání, grafické dovednosti, osvojené pojmy a jejich aplikaci v úlohách, schopnost manipulovat s objekty v představách, a na úroveň osvojení potřebných grafických dovedností z geometrie. Naměřené výsledky byly statisticky zpracovány a porovnány s výsledky z oficiálního celoplošného testování žáků, které proběhlo pod názvem „Testovanie 9“ a testování „OECD PISA“.

K práci mám některé dotazy, které by mohla paní PaedDr. Viera Tomková, PhD. zodpovědět:

- Jakým způsobem byl vybírán vzorek respondentů pro testování v České a Slovenské republice?
- Ve které vzdělávací soustavě – české nebo slovenské - se projevilo více nedostatků ve vzdělávacím systému v oblasti technické neverbální komunikace?
- Která ze soustav připravuje žáky lépe v oblasti grafické komunikace?

V předložené habilitační práci jsou publikované originální výsledky dlouhodobého výzkumu autorky zaměřeného na schopnost žáků neverbálně graficky komunikovat v technice. Na základě výzkumů a prostudované literatury jsou zde definovány pojmy technická komunikace, neverbální komunikace a grafická komunikace což lze považovat za významný přínos předložené práce. Za přínos práce lze považovat také vytvoření testů pro testování žáků základních škol v oblasti grafické komunikace. Vyhodnocení výsledků bylo statisticky zpracováno, přehledně prezentováno pomocí grafů a tak se může stát zdrojem inspirace pro další výzkumy. Velmi kladně lze hodnotit i vyslovená doporučení pro školní praxi v závěru práce.

Rozsah předložené práce je odpovídající požadavkům na habilitační práce ve smyslu Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a Vyhlášky č.6/2005 MŠ SR o postupu získávání vědecko-pedagogických titulů.

Vzhledem ke splnění požadavků habilitačního řízení na Pedagogické fakultě Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a s přihlédnutím k rozsahu pedagogické a vědecké činnosti PaedDr. Viery Tomkové PhD., **doporučuji** habilitační práci *Technická neverbálna komunikácia* k obhajobě a po jejím úspěšném obhájení doporučuji ve výše jmenovaném oboru 1.1.10 Odborová didaktika udělit vědecko pedagogickou hodnost docent.

V Plzni dne 1. listopadu 2013

Doc. PaedDr. Jarmila Honzíková, Ph.D.
Katedra matematiky, fyziky a technické výchovy
Fakulta pedagogická
Západočeská univerzita v Plzni